

**A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság**

Gfv.VII.30.061/2015/9.szám

A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a dr. Nagy Mátyás ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Liszkai Roland jogtanácsos által képviselt alperes ellen kártérítés iránt a Kecskeméti Törvényszéken 15.G.40.051/2013. számon indult és a Szegedi Ítéltábla Gf.III.30.044/2014/6. számú jogerős ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperes részéről előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

*A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a vagyoni kártérítési igénnyel kapcsolatos részében hivatalból elutasítja;
a jogerős ítéletet - a felülvizsgálati eljárásban vizsgált részében - hatályában fenntartja.*

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak külön felhívásra 77.600 (hetvenhétezer-hatszáz) Ft felülvizsgálati eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálati kérelem elbírálása szempontjából lényeges tényállás szerint a felperes az alperes bajai bankfiókjánál forintszámlával és euró számlával rendelkezett. A felperes külföldről érkező csekket kívánt beváltani az alperesi bankfióknál, ezért 2011. augusztus 15-én a már meglévő mellé egy újabb euró számlát nyitott.

A szerződés elválaszthatatlan részét képezte az alperesnél érvényben lévő általános szerződési feltételeket tartalmazó üzletszabályzat. Az alperesi üzletszabályzat csekkekre vonatkozóan is tartalmaz rendelkezéseket, eszerint a bank a csekket beszedésre átveheti (V/31.). Ezen túlmenően a bank a csekket viszontkeresettel meg is vásárolhatja, a viszontkeresettel történő azonnali elszámolás azonban csak a bank ügyfelei részére, az ügyféllel kötött külön írásbeli megállapodás alapján, illetve a címzett banknak az alperes felé történő közvetlen igazolása ellenében történhet (XXII/4.).

Az üzletszabályzat XII/2. pontja szerint, amennyiben az ügyfél a bankkal megkötött bármely ügyletéből származó kötelezettségét annak lejáratakor nem teljesíti, akkor a bank jogosult az ügyfél előzetes értesítése nélkül az ügyfél bármely, az alperesi banknál vezetett bankszámláját a tartozás összegével megterhelni. Amennyiben az ügyfélnek a bankkal megkötött bármely szerződéséből fakadóan lejárt, esedékes tartozása áll fenn, a bank jogosult az ügyfél banknál vezetett bármely bankszámláját zárolni azzal, hogy arról az ügyfél, illetve az általa a bankszámla feletti rendelkezéssel meghatalmazottak által adott fizetési megbízás alapján kifizetés nem történhet.

A bank az üzletszabályzat X/1. pontja szerint a hitelintézeti tevékenysége során mindenkor az ügyfél érdekeinek - az adott körülmények között lehetséges - figyelembevételével és gondossággal köteles eljárni.

Az üzletszabályzat X/3. pontja szerint a bank, ha az ügyfél megbízása alapján átvesz, továbbít okmányokat, megvizsgálja azokat, hogy megfelelnek-e a megbízásban foglaltaknak, nem felel azonban a bank az okmányok eredetiségéért, érvényességéért és fordításáért.

A felperes 2011. augusztus 15-én - a számlanyitással egyidejűleg - átadott az alperesi ügyintézőnek egy angol nyelven kiállított értékpapírt „beváltás” céljából. A sorszámú, J Bank által kiállított 2011. augusztus 8-i keltezésű értékpapír 9 800,- euró fizetésére szóló meghagyást tartalmazott a NES számára, a kiállítástól számított 6 hónapon belül, Európában a felperes részére történő teljesítésre.

Az alperesi ügyintéző az okirat átvételekor tájékoztatta a

felperest, hogy a beszédre átvett értékpapírt vizsgálat végett a bécsi központba küldik, ami 4-6 hétig tart, és ezt követően írják jóvá a beszédett összeget a felperes eurószámláján. A felperes sürgette az ügylet lebonyolítását. Az alperes ügyintézője - a központtal történt egyeztetést követően - 2011. augusztus 16-án kelt levélben kérte a felperest, hogy a leadott csekkel kapcsolatban adategyeztetés és visszkereseti szerződés megkötése céljából keresse fel a bankfiókot.

A felperes és az alperesi bankfiók között 2011. augusztus 22-én keretmegállapodás jött létre, amelyben rögzítették, hogy a felperes az alperes rendelkezésére bocsátja a javára kiállított csekket. Az alperes vállalta, hogy az átvett csekkek értékét visszkeresettel jóváírja a felperes bankszámláján. A bank rögzítette, hogy csak azokat a csekket tekinti visszkeresettel megvásárolhatónak, amelyek alaki kellékei teljesen megfelelnek a csekkbeváltás szabályainak, az alakilag hibás csekket a bank kizárólag beszédre veszi át. Az alperes kötelezettséget vállalt arra, hogy amennyiben az általa benyújtott csekkek teljes ellenértékéhez a bank a csekkek valamilyen okból való letiltása, illetve egyéb okok miatt nem jut hozzá, úgy a különbözetet az alperes javára azonnal megtéríti.

Az alperes a 2011. augusztus 15-én átvett csekk ellenértékéért a keretmegállapodás alapján 2011. augusztus 23-án jóváírt a felperes bankszámláján 9 800,- eurót. A felperes 2011. augusztus 26-án megbízást adott az alperesnek, hogy a számláján jóváírt összeg terhére utaljon tovább 8 820,- eurót. Az átutalás megtörtént.

A felperes ezt követően újabb csekket mutatott be „beváltásra” az alperesnek. A 2011. szeptember 6-án a B fiókja által számon kiállított értékpapír 9 800,- euró fizetésére szóló meghagyást tartalmazott, amelyet a N-nak kellett teljesítenie a felperes részére. Az alperes a felperes számláján 2011. szeptember 15-én 9 800,- eurót jóváírt. A felperes 2011. szeptember 21-én átutalási megbízást adott az alperesnek, hogy a jóváírt összegből utaljon tovább 8 820,- eurót.

Az alperes központi bankja 2011. október 15-én tájékoztatta az alperest, hogy a sorszámu csekk fedezetlen. A címzett N 2011. szeptember 29-én tájékoztatta az alperest, hogy a részére bemutatott sorszámu 9 800,- euró megfizetésére szóló csekk hamis. Az alperes 2011. október 12-én kelt levelében tájékoztatta a felperest, hogy az általa bemutatott csekkek hamisak. Az alperes a felperes 2011. szeptember 21-én adott átutalási megbízását nem teljesítette, a felperes számláit zárolta, és a felperesi számlakövetelést a tartozásba beszámította.

A felperes módosított keresetében kérte a bankszámlák zárolásának

feloldását, az alperes 3.000,- euró visszatérítésre kötelezését, ezen felül 1.400.000,- Ft vagyoni és 500.000,- Ft nem vagyoni kártérítés, valamint járulékaik megfizetésére kötelezni az alperest. A felperes kereseti követelését 2013. július 1-jén vagyoni kártérítés címén 5 439,85 euróban jelölte meg.

A felperes elsődlegesen arra hivatkozott, hogy az alperes a csekkek fedezetének ellenőrzése nélkül teljesítette az átutalási megbízást, és ebből eredően a felperest kár érte. Hivatkozott arra, hogy az általa bemutatott értékpapírok nem csekkek, átruházásuk nem felel meg a genfi csekkjogi egyezményeknek (Magyarországon kihirdette az 1965. évi 2. tvr., a csekkjogi szabályokat közzétette a 2/1965. (I.24.) IM rendelet), így az jogszabályba ütközés miatt semmis (Ptk. 200. § (2) bekezdés). A semmisség folytán az eredeti állapotot kérte helyreállítani (Ptk. 237. § (1) bekezdés). Másodlagosan hivatkozott a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi XCII. törvény (Hpt.) 46. §-ára. Álláspontja szerint az alperesi alkalmazott nem tanúsította a pénzügyi alkalmazottaktól elvárható gondosságot, amikor nem ismerte fel, hogy az általa átvett csekk nem felel meg a csekkjogi szabályoknak. Vagyoni és nem vagyoni kártérítési igényét a Ptk. 339. § (1) bekezdésére hivatkozással terjesztette elő. A nem vagyoni kártérítés körében felhívta az 1991. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett Európai Emberi Jogi Egyezmény 1. kiegészítő jegyzőkönyvének 1. cikkét, amely szerint senkit sem lehet tulajdonától megfosztani, kivéve, ha az közérdekből és a törvényben meghatározott feltételek, valamint a nemzetközi jog általános elvei szerint történik.

Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. Megítélése szerint az alperes jogszerűen és az üzletszabályzatának megfelelően járt el, a genfi csekkjogi egyezmények rendelkezéseit is betartotta. Az alperes egyetlen alkalmazottja sem tanúsított olyan magatartást, amellyel a felperesnek kárt okozott volna. Megállapította, hogy az alperesnek a felperes felé visszatérítési kötelezettsége nem áll fenn, ezzel szemben a felperes megtérítési kötelezettséggel tartozik azon összegért, amelyet megállapodásuk alapján az alperes számára megelőlegezett.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét az érdemi döntés tekintetében helybenhagyta. A fellebbezés indokaira tekintettel arra hivatkozott: az alperes nem sértett szabályt azzal, hogy a csekk fedezetével kapcsolatos vizsgálatot a csekk értékének felperesi bankszámlán való jóváírása előtt nem végezte el. A felperes kára nem ezzel áll okozati összefüggésben, hanem azzal, hogy a felperes a vizsgálat eredményének bevárása nélkül az összeg továbbutalására adott megbízást az alperesnek. Ez a megbízás feltétel nélküli

megbízás volt: az alperesnek nem kellett vizsgálnia azt, hogy mely ügyletből származó összeg továbbutalására került sor, tájékoztatási kötelezettsége nem állt fenn arra vonatkozóan, hogy a csekk fedezeti vizsgálata előtt ne történjen meg az utalás. A másodfokú bíróság megállapította, hogy a felperes által bemutatott értékpapírok a csekkjogi egyezményben foglalt feltételeknek megfeleltek, alaki szempontból megfelelőek voltak.

A jogerős ítélet ellen előterjesztett felülvizsgálati kérelmében a felperes a jogerős ítéletnek az az elsőfokú bíróság ítéletére kiterjedő hatályon kívül helyezését és elsődlegesen az elsőfokú bíróság új eljárásra, új határozat meghozatalára utasítását, másodlagosan a kereseti kérelem szerinti új határozat meghozatalát kérte.

Álláspontja szerint a jogerős ítélet jogszabálysértően állapította meg, hogy az általa bemutatott értékpapír megfelel az 1965. évi 2. tvr.-ben és a 2/1965. (I.24.) IM rendeletben foglalt alaki követelményeknek, mert az okiraton a csekk elnevezés nem szerepel. E körben hivatkozott arra is, hogy a csekken szereplő „draft number” megfelel a „routing number” elnevezésű kifizetőhely azonosító számnak. Az azonosító szám minden esetben kilenc számjegyből áll, míg a felperes által bemutatott okiratokon ennél kevesebb számjegy található. Az alperesnek gondos eljárás mellett észlelnie kellett volna ezeket az alaki hiányosságokat.

A felperes szerint a másodfokú bíróság eljárása a Pp. 8. §-ába ütközően jogsértő volt, mert nem szerzett érvényt az alperest az eredeti értékpapírok bemutatására kötelező bírósági végzésnek, és ez a mulasztás a jogvita eldöntésére érdemben kihatott. Ezzel összefüggésben a felperes azt is állította, hogy az alperes a csekket a kifizető helyen nem mutatta be, bemutatás hiányában pedig visszkereset a felperessel szemben nem érvényesíthető.

A felperes végül hivatkozott arra is, hogy az alperes az ügyben nem a szakmailag elvárható gondosságot tanúsította, ezért eljárása a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló 2005/29/EK irányelvbe, a Hpt. 46. §-ába, illetve az üzletszabályzat X/1. pontjába ütközően jogellenes.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Pp. 271. § (2) bekezdése értelmében nincs helye felülvizsgálatnak olyan vagyoni jogi ügyekben, amelyben a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték a hárommillió forintot nem haladja meg. Ez az értékhatártól függő kizárás nem vonatkozik a nem vagyoni kártérítés iránt indított perekre. A Kúria ezért a vagyoni kártérítéssel kapcsolatos felülvizsgálati kérelmet a Pp. 273. § (2) bekezdés a) pontjára hivatkozással hivatalból elutasította. A Kúria a jogerős ítéletnek kizárólag a nem vagyoni kártérítés iránti részét vizsgálhatta felül érdemben a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között, és azt az abban hivatkozott

indokok alapján nem találta jogszabálysértőnek az alábbi indokolás mellett.

A Kúria egyetért az eljárt bíróságokkal abban, hogy a felperes által bemutatott okiratok a csekkre vonatkozó alaki követelményeknek megfeleltek. A Kúria e körben kiemeli, hogy az 1965. évi 2. tvr.-rel kihirdetett genfi csekkjogi egyezményekben foglalt alaki követelmények hatálya a perbe hozott csekkekre nem terjed ki. A 2/1965. (I.24.) IM rendelet 60. § (1) bekezdésének értelmében a csekkre vonatkozó nyilatkozatok alakjára annak az országnak a törvénye irányadó, amelynek területén e nyilatkozatokat aláírták. A perbeli csekkeket az okiraton szereplő nyilatkozatok alapján az Egyesült Államokban állították ki, így az érvényesség alaki követelményeit az Egyesült Államok, illetve tagállamainak joga alapján kell meghatározni. Az Egyesült Államok nem részese a genfi csekkjogi egyezményeknek, így az abban foglalt alaki követelmények a perbeli csekkek érvényességének vizsgálata során nem irányadóak.

A számon kiállított értékpapír alaki kellékeire a kiállító J székhelye szerinti állam, az Egyesült Államok Illinois államának joga irányadó. Az Illinois Compiled Statutes (Illionis összegyűjtött törvényei) 5/3-103. (f) pontja értelmében csekknek minősül az értékpapír akkor is, ha a csekk elnevezést nem tartalmazza, és akkor is, ha a csekk fogalmának megfelel, de más elnevezést tartalmaz. A számon kiállított értékpapír alaki kellékeire az Egyesült Államok Indiana államának joga irányadó. Az Ind. Code 26-1-3.1-104. (f) pontja értelmében csekknek minősül az értékpapír akkor is, ha a csekk elnevezést nem tartalmazza, és akkor is, ha a csekk fogalmának megfelel, de más elnevezést tartalmaz. E körben nincsen jelentősége annak, hogy a hamis csekkek érvénytelenek, mert az alaki érvényesség megállapítására vonatkozóan azt a jogot kell alkalmazni, ami az értékpapír érvényessége esetén irányadó lenne.

A felperes által hivatkozott kifizetőhely azonosító szám (routing number) az alkalmazandó jog értelmében a csekknek nem jogszabályban előírt alaki kelléke. A Kúria ugyanakkor megjegyzi, hogy a perbeli csekkek ilyen azonosító számot nem tartalmaznak, és nem is tartalmazhatnak. A felperes által hivatkozott kilenc jegyű azonosító számmal az Egyesült Államokban működő hitelintézetek rendelkeznek, amit az American Bankers Association generál számukra. A perbeli csekkek címzettje franciaországi pénzügyintézet, ami ilyen azonosítóval nem rendelkezhet. A csekkeken szereplő nyolc-, illetve hétjegyű számsor valójában a csekk sorszáma.

Az eljárt bíróságok tehát - érdemben - jogszabálysértés nélkül állapították meg, hogy a perbeli értékpapírok a csekkekre vonatkozó alaki követelményeknek megfelelnek.

A Kúria nem ért egyet a felperessel abban, hogy a másodfokú bíróság a felperes terhére vette figyelembe, hogy a csekkátruházásról szóló megállapodáshoz további okirati bizonyíték nem lett csatolva. A banki üzletszabályzat és a csekkátruházásról szóló keretmegállapodás alapján a peres felek csekkátruházással kapcsolatos jogviszonyának valamennyi eleme – így a visszkereseti igény megalapozottsága is – egyértelműen megállapítható volt. A másodfokú bíróság eljárása a felperes által megjelölt okból e körben sem jogszabálysértő. Annak, hogy a csekkek eredeti okirati formában nem állnak rendelkezésre, a jogvita eldöntése szempontjából nincs jelentősége. A felperes nem állította, hogy a becsatolt fénymásolat az eredetitől eltérő alakú, illetve tartalmú.

A felperes felülvizsgálati kérelmében állította, miszerint a másodfokú bíróság észlelte, hogy az alperes a csekket a kifizető helyen nem mutatta be. Ezzel szemben az iratok igazolják, hogy a bemutatásra sor került. A másodfokú ítélet kizárólag azt állapította meg, hogy a felperes a csekkek fedezetlenségének bizonyítatlanságára először a fellebbezésében hivatkozott, és a Pp. 235. § (1) bekezdésében foglaltak értelmében az új tényre való hivatkozás a másodfokú eljárásban már nem volt figyelembe vehető. A másodfokú ítélet helytállóan utal arra, hogy a felperes keresetében maga is elismerte a csekkek fedezetlenségét, és a csekkek fedezetlenségének igazolását az elsőfokú eljárásban mindvégig elfogadta.

A Kúria osztja az eljárt bíróságok álláspontját, miszerint az alperes az ügyben a Hpt. 46. §-ának és az üzletszabályzat X/1. pontjának megfelelően a szakmailag elvárható gondosságot tanúsította, e körben a jogerős ítélet indokolásának megismétlését nem tartja szükségesnek.

A felülvizsgálati kérelemben is hivatkozott, a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló 2005/29/EK irányelv jelen jogvita szempontjából nem releváns, mert az irányelv címzettjei a tagállamok, és az irányelv magánszemélyek egymás közötti kapcsolatában közvetlenül érvényesülő jogokat vagy kötelezettségeket nem keletkeztet. A jogerős ítélet a felperes által megjelölt okból e körben sem jogszabálysértő.

A Kúria mindezekre figyelemmel a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján – részben eltérő indokolással – hatályában fenntartotta.

A Kúria a felülvizsgálati eljárásban pervesztes felperest kötelezte az illetékefeljegyzési joga folytán le nem rótt felülvizsgálati illeték viselésére a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 15. §-a alapján.

Budapest, 2015. november 17.

*Dr.Vezekényi Ursula sk. a tanács elnöke, Dr. Osztovits András sk.
előadó bíró, Dr.Pethőné dr. Kovács Ágnes sk. bíró*